

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בלק

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2022 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בלק

- ה' אלוקיו עמו - המאמין בה' אינו מתיירא ואינו מתבלבל משום דבר..... ב
- גדר מזה וגדר מזה - עשיית גדרים וסייגים ובפרט בשמירת עיניים ובענייני יראת שמים..... ד
- וקרא לך גודר גדר - שכר המוסיף גדרים והמתרחק מן העבירה..... ז
- כרע שכב - כח ההתחזקות כארי וכלביא בכל מצב..... ח
- תלמידיו של אברהם אבינו - בעין טובה ואהבת ישראל וזהירות בכבודם..... יב

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת בלק

ה' אלוקיו עמו - המאמין בה' אינו מתיירא ואינו מתבלבל נא ארה לי את העם, ופירשו בזה (עי' שפת אמת תרל"ב משום דבר ד"ה כסה) כי 'קליפת' בלק ובלעם היתה, שיתלה האדם בפרשתו (כב ה-ו), 'הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ והוא יושב ממולי, ועתה לכה את עין הארץ והוא יושב ממולי, ועתה לכה ידי מעשי בני אדם², וזהו שאמר הנה עם יצא ממצרים.

א. רמז נפלא אמרו, שהנה מצינו ביתרו דכתיב ביה (שמות יח א) 'וישמע יתרו...את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו, ועל כן הלך אל המדבר להתגייר, לעומתו גם אצל בלק נאמר (כב ב-ג) 'וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי, ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא' וגו', ומשום כך שלח לקרוא לבלעם שיקלל את בני ישראל, ונמצא שבין יתרו ובין בלק ראו 'דבר אחד', ניסים ונפלאות שנעשים לישראל לנצח את אויביהם, ומעתה תתמה, מדוע אותה ה'ראיה' הביאה את יתרו להתגייר ואילו את בלק - לקרוא לבלעם. אלא כי יתרו שמע 'את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים', והיינו שהבין 'ושמע' שהקב"ה הוא שעשה את כל האותות והמופתים והוא שהוציא את ישראל, ומאחר שנתברר לו כי הקב"ה הוא מנהיג העולם אם כן ידע שעליו להתקרב אל ה', לעומת זאת בלק ראה 'את כל אשר עשה ישראל לאמורי', והיה סבור כי בני ישראל הם גבורים וחזקים, ובכוחם ועוצם ידם ניצחו את האמורי, על כן ויגר מואב, ושלח לקרוא לבלעם כי היה סבור שבלעם יותר תקיף מהם...

וכבר המשילו, לילד קטן שראה רכב משא (טראק, משאית) נוסעת בכביש (road), ומחמת נמיכות קומתו לא ראה שיש למעלה נהג (דרייווער) המנהיגו, תמה הנער ושאל את אמו, מנין יודעת המשאית מעצמה היכן לעצור היכן לעמוד, היכן למהר והיכן להאט וכו', ומאחר שהיא נוסעת מעצמה מי יודע אולי תסע לקראתנו וקראנו אסון רח"ל... והנמשל ברור ופשוט, כל בר דעת מבין שמשאית אינה נוסעת מעצמה, אלא יש מי שמחזיק את המושכות ומנהיגה כפי רצונו, ממילא גם אין חשש שתנטה ימין ושמאל, אין שום מקום לדאגה, וכל הבהלה והפחד מקורם מקוצר ראייתו של 'תינוק' זה... אל נא נהיה כתינוקות חסרי דעת להיבהל ולהתיירא ולהתבלבל מכל מיני 'משאיות' שונים ומשונים... בל נחשוב שאכן העולם כולו על כל פרטיו וכלליו העצומים מתנהל לבד, אלא 'נגביה קומתנו', ואז נראה' כי יש 'מנהיג' לבירה, והכל מתנהג ו'נוסע' כפי רצון המנהיג עולמו בחן וחסד וברחמים.

ואכן זה שתקיף באמונתו אינו מתיירא משום אדם שבעולם, ואף אם אחר קם עליו להזיקו - אינו 'יוצא מכליו', כי יודע שהכל מאתו ית', הוא הבורא ומנהיג לכל הברואים, והוא העושה ויעשה לכל המעשים.

וכך פירש הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (בספרו צפנת פענח, פרשת משפטים, ד"ה עוד י"ל ונבאר ענין תענית אסתר) בלשון הכתוב (תהלים טז ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט', עפ"י משל המובא ב'ראשית חכמה' (שער האהבה) לאחד שעומד בפני המלך, ולפתע בא איש וסטרו על לחיו, פשיטא ש'המוכה' לא ישיב לו מאומה, כי ממה נפשך - אם הוא שליח המלך להכותו בוודאי שאין להשיב לו, ואם אינו מצווה ועומד מפי המלך הרי המלך בעצמו ידאג להענישו בכל חומר הדין על החוצפה להכות את העומד בפניו... על דרך זה מי שמקיים בעצמו 'שויתי ה' לנגדי תמיד', שיודע כי בכל עת עומד הוא לפני המלך הגדול אשר מלוא כל הארץ כבודו, אם כן 'בל אמוט' - לעולם אינו מתמוטט מכל העובר עליו, כי זה שגמל עמו רעה יתכן שהוא שלוחו של הקב"ה, ואם לאו הרי הקב"ה כבר ידאג 'לטפל' בו...

ב. את זו דרש כ"ק אדמו"ר מקאלוב שליט"א לרפו"ש בלישנא דקרא שבפרשתו (כג יט) 'לא איש א-ל ויכזב ובן אדם ויתנחם' שהנה המאמין בה' ויודע שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים אינו עושה השתדלות אסורה בגניבה וגזילה ורמאות וכיו"ב, שהרי יודע שכל פרנסתו כתובה וקצובה כבר מראש השנה, ואין בידו להרוויח לעצמו אפילו פרוטה שחוקה שאינה מיועדת עבורו, גם אינו מלא חרטות ועצבון רוח על מה שעשה - שמא קלקל לעצמו וכיו"ב, כי יודע שהכל מאתו ית', וה' הכניס את הדעת בליבו לעשות כך או כך בכדי להביא לתכלית הדבר

באר הפרשה - פרשת בלק

ג

הוסיפו לפרש בזה גם המשך הכתוב בפרשתן 'והוא יושב ממול', וכפירש"י מלשון 'כי אמילם' (תהלים ק"ח י) - חותך ומשבר, והיינו שבאמונה זו הם נלחמים נגדי וטוחנים אותי עד דק, כי גדול כוחה של אמונה טהורה להכריח כל האויבים והמזיקים. ואכן, 'בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי בתוקף אמונתו הטהורה בהש"ת בכל מצב שהוא'

כלומר שהוציאו את עצמם ממצרים - בכוחם ועוצם ידם, אבל בני ישראל הנה כסה את עין הארץ, - ר"ל, הם מכסים את ה'מבט הארצי' - די 'ערדישע בליק', ואינם תולים כל המקרים והמאורעות שהם נעשים בדרך כל הארץ ובדרך הטבע, אלא מאמינים שהכל מן 'השמים', ולא היה יכול בלק לשאת זאת, ועל כן שלח לקרוא לבלעם שיקלל את בני ישראל.

שגזר הקב"ה המסובב כל הסיבות. אמנם מי שאינו מאמין ח"ו אלא נדמה לו כי בכוחו ועוצם ידו יוכל להרוויח יותר הרי עלול הוא להיכשל בגניבה או ברמאות ושקר בכדי להרבות ממונו, גם כל ימיו מלאים חרטות מדוע עשה כזאת, שהלא בטוח בעצמו שהוא מנהל את העולם... וכל זאת נרמז בפסוק 'לא איש א-ל ויכזב וכן אדם ויתנחם', כי מי שהוא במצב של 'לא איש א-ל', כלומר שאינו חי עם הקב"ה באמונה שלימה אזי סופו שויכזב - שיבוא לידי שקר וכזב ואין משאו ומתנו באמונה, וכן מי שחושב שבן אדם מנהל את העולם תמיד הוא מתחרט ויתנחם... ג. כעניין הזה ביאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ד"ה כעת) מה דכתיב (כג כג) 'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל', כי כידוע 'יעקב' מרמז על מדרגה פחותה יותר, ואילו 'ישראל' מרמז על הצדיקים, והכי קאמר, כעת - לתלות את הפגעים בזמן ובעת', כלומר שתקופה זו קשה.. יאמר רק ליעקב, שרק מי שהוא נחות דרגא יאמר כן, אבל ישראל - המה יאמרו על כל מה שיבוא עליהם שהוא פעל א-ל, מפעולתו של הקב"ה.

ומוסיף לבאר בזה מה שאומרים (בזמננו כל מקדש) 'שכרו הרבה מאד על פי פעלו', והקושיא ידועה, כי נראה כסתירה מיניה וביה, שאם שכרו הרבה מאד שוב אין זה לפי פעלו, ואם אכן מקבל שכרו רק לפי פעלו ממילא אין זה 'הרבה מאד', שהרי שורת הדין נותנת שישלמו לו כגמולו, אלא הרמז בזה למי שאומר ומאמין בכל דבר ודבר שהוא על פי פעלו של הקב"ה זוכה הוא לשכר הרבה, כי האמונה פותחת לו מקור כל הברכות וההשפעות הטובות. ד. איתא בזוה"ק (ח"ג קצט:), כי ב' האותיות הראשונות של בלק ובלעם הרי הם 'בלבל', וביאר בזה הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (קובץ שיחות למשמרה הראשונה) שהוא על דרך שמצינו בהמן שרצה 'להומם ולאבדם' (אסתר ט כד), והיינו שרצה לבלבל את בני ישראל כדי שיוכל עי"ז להשמידם רח"ל, כי ידע שלא יוכל 'לאבדם' אלא אם מקודם יהיה 'להומם', וכמעשה זה ממש היו בלעם ובלק, שרצו לבלבל מאמונתם הטהורה שמקורה בישוב הדעת. ובזה יתבאר מה דאיתא עוד בזוה"ק (ח"ג קצד. רפא:) שב' האותיות האחרונות של שמם בלעם ובלק עולה לתיבת 'עמלק', כי מתוך ה'בלבל' יביאו את היהודי לבחינת עמלק שהוא בגימטריא 'ספק', והיינו להטיל ספיקות ולקררו לגמרי מאמונתו, כאמור אשר קרן לשון 'מקרה', שהכל הוא במקרה ח"ו.

אמנם כאשר יתחזק האדם באמונה פשוטה שהכל מן השמים, והקב"ה הוא מנהל אותו בכל צעד ושעל ייעלמו כל הבלבולים והדמיונות, ואם ידליק בקרבו את אור האמונה - ינוסו כל הצללים, ויזכה ליישוב הדעת, וכבר כתב הרה"ק מקאברין זי"ע באחד ממכתביו (הובא בתורת אבות מכתבי קודש, ג) כל הון דעלמא לא ישוו לשעה אחת שאיש ישראל עומד בישוב הדעת, ובדעה מיושבת.

וכך פירשו בדרך רמז בלשון הכתוב (תהלים צ"ה) 'אשר לו הים והוא עשהו ויַבֶּשֶׁת ידיו יצרו', כי פעמים הרבה שאדם עומד בתוך 'הים', גלים סוערים מקיפים אותו מכל עבר, ואין לו מקום 'להניח' כף רגליו, ולא נראה שום דרך לצאת מסבך הים... כל אחד ואחד בדיליה, אם בים החובות או בים הצרות וכיו"ב, מה יעשה, יתחזק באמונה ויכריז אשר לו הים - 'ברוך אתה ה' א' מלך העולם עושה הים הגדול'... והוא עשהו את כל הים' הגדול הלזה... הוא הכניס אותי פנימה, אחרי הכרזה כזאת יזכה מיד לראות ש'יבשת ידיו יצרו', הקב"ה יקם סערה לדממה... וימצא עצמו עומד ע"ג קרקע יציבה ואיתנה, אין כאן 'ים' אלא יבשה...

ואכן, כל עבודתו ועמלו של היצר הרע - לבלבל מוחו וראשו של האדם, כי שם היא תחילת הנפילה, ואולי לכך המשילו חכמים את היצר הרע לזבוב (ברכות סא.), כי הוא כדוגמת הזבוב שאין בכוחו להזיק כלל, ואינו כי אם מרחש סביבות האדם, ובזה רוצה הוא לבלבל אותו, ולהוציאו מיישוב דעתו, שיעזוב את 'באר האמונה' ויפול ל'באר שחת'. ה. בספר 'נתיבי אור' (לרבי ניסים יגן) מביא לימוד נפלא מבריאה אשר ברא ה', והיא אבן ה'הלום' אשר שוויה עולה לאין ערוך, עד שישנם מהם השווים חמש מאות אלפי דולר טבין ותקילין, לעומתם יש בעולם אבנים למיניהם

באר הפרשה - פרשת בלק

מלמדים אותנו כי תמיד נספר תהילותיו, בין כשהוא נוהג במידת הרחמים ובין כשהוא אוהו ביד מידת משפט ומידת הדין, ובכל עת נהלל לשמו הגדול.

גדר מזה וגדר מזה - עשיית גדרים וסייגים ובפרט בשמירת עיניים ובענייני יראת שמים

בפרשתן (כה א), 'וישב ישראל בשישים' וגו', נוראות מצינו בדברי רבינו ה'אור החיים' הק' ז"ע, וז"ל, צריך לדעת מה צורך בהודעת מאמר זה... ונראה לפרש שהכתוב יעיד סיבת הזנות, שהייתה - לפי שיצאו העם לטייל חוץ למחנה ישראל... ושם נכשלו, והוא אומרו וישב ישראל בשמים פירוש במקום שהיו מטיילים בו חוץ למחניהם, ושמים הוא לשון

במנוחת הדעת ושלוות הנפש, ובהכרה פנימית שהכל מאתו ית' והוא המסובב כל הסיבות להביא את הטוב האמיתי.

ורמז לה הגה"ק החיד"א ז"ע בנוסח הברכה 'לקרוא את ההלל', כי 'ההלל' ר"ת 'המגביהי לשבת המשפילי לראות' (תהלים קיג ה-ו), ללמד, כי בכל מצב שהאדם שרוי בו, הן כשהוא בבחי' 'המגביהי לשבת', והן כשח"ו הוא 'המשפילי לראות' תמיד עליו לקרוא את ההלל ולהודות לה' הטוב, כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד. והוסיף עוד, כי הגה' הלל' עולה בנימטריא כמנין שם אדנ"י (65) המרמז על מידת החסד, ואילו 'הללוי-ה' עולה כמנין שם 'א-ל-ה-י-ם' (86) המורה על מידת הדין, כי השמות הקדושים בעצמם ובמהותם

שאינם אלא מעין יהלומים (חיקוי) או 'זרקונים' וכיו"ב ששוויים כמה פרוטות, והנה באמת יש זרקונים שנראים לעין כיהלומים ממש, ויש שעוד יעלו ביופיים מעל יופי היהלומים האמיתיים, אמנם, כיצד יגלה אדם מיהו יהלום אמיתי ומי אינו אלא אבן בעלמא, אלא שטבע נפלא הטביע הקב"ה ביהלומים שהם חזקים עד מאד יותר מכל דבר אחר, מברזל וכל מתכות, וכמו שנזכר כבר במדרש (איכ"ר ד י) שאחד הלך למכור 'ספיר' - יהלום ברומי, אמר לו הקונה ומניין אדע שאכן כדברך האבן היא יהלום אמיתי אלא אלך ואבדוק אותה, נתנה על גבי הסדן והחל להכות את האבן בפטיש, נבקע הסדן ונחלק הפטיש והספיר עמד במקומו, כלומר שה'מבחן' לאבן אם היא יהלום או 'חיקוי' בעלמא היא על ידי שמכים אותה, אם הפטיש יישר הרי"ז מורה באצבע על אמיתות היהלום, ואם היהלום ישר נדע שאין כאן אלא אבן פשוטה.

וכדבר הזה ייאמר לעניין האמונה, מהי 'אבן הבוחן' על שלימות אמונת האדם שהיא 'אמיתית' וחזקה כיהלום, אם בשעת הקושי - כשמכים עליו ועל ראשו עם 'פטישים' חזקים (ע"י אדם או בידי שמים), ויש עליו 'לחץ'... עדיין הוא נשאר איתן באמונתו, הרי זה מראה באצבע כי הכל אמת ויציב ונכון, אבל אם ח"ו הוא 'נשבר' לרסיסים הרי זה סימן שעדיין לא הגיע לאמיתיות האמונה...

ושם הביא זאת לגבי ענין ה'מידות', כיצד נדע ונמדוד את האדם האם הוא באמת 'אדם גדול' בעל מידות טובות, בשעה שמכין אותו - מבזין אותו, מפעילים עליו לחץ... והוא נשאר שלם כמו שהיה לפניו, אינו כועס ואינו מאבד את שלוות ושפיות דעתו, זהו אדם גדול באמת, אשר מידותיו מתקנות כראוי וכיאות, אולם אם ביום ההוא אבדו עשתונותיו הרי"ז סימן שעדיין לפניו כברת דרך להשלים מידותיו כספיר ויהלום.

ו. כתיב (כב כא), 'ויקם בלעם בבוקר', ודקדק הרה"ק ה'לב שמחה' ז"ע (פרשת וירא) בשינוי הלשון, שכאן כתיב 'ויקם', ואילו גבי אברהם אבינו כתיב בפרשת ה'עקידה' (בראשית כב ג) 'וישכם אברהם בבוקר', וביאר, כי הנה אם יצייר אדם לעצמו אשר מחר בבוקר עליו לשחוט את בנו יחידו שנולד לו לעת זקנתו, הרי פשיטא שכל אותו הלילה לא יוכל לעצום עין בידעו את המצפה לו למחרת, אמנם אברהם אבינו לא שינה לו הדבר מאומה מסדר יומו, בלילה עלה על משכבו וישן כמו כל לילה, ולמחר השכים בבוקר מוקדם לקיים צווי בוראו יתברך, וכל זאת משם שהיה מושלם במידת ההשתוות, ולא היה אצלו שום נפקא מינה אם הקב"ה רוצה ממנו את בנו אם לאו, וממילא היתה לו מנוחת הדעת ושלוות הנפש. אבל בלעם, לא הצליח לישן כל הלילה ושכב על מיטתו כל הלילה טרוד ועסוק במחשבותיו ודמיונותיו שלמחר הולך הוא לקלל את עם ישראל שונאיו, ולכן כשיצא ממיטתו בבוקר כתיב 'ויקם' ולא וישכם כיון שלא הקיץ משנתו כלל רק יצא וקם ממיטתו.

ז. והנה 'הלל' ר"ת הרופא לשבורי לב, וכן 'נהלל' ר"ת הוא נותן לחם לכל, כי גדול כח ההודאה וההלל לרפאות כל שברון לב ולהשפיע 'לחם' ופרנסה ברווח, וכן נרמז בהא דכתיב (תהלים עא ג) 'היה לי לצור מעון לבוא תמיד צוית להושיעני', כי היה לי לצור ר"ת הלל, והוא ה'מבוא' להושיעני...

גאר הפרשה - פרשת בלק

ה

בלא גדר קרוב הוא ליפול ולהיכשל ח"ו, וקל וחומר
אם הוא 'פורץ גדר' ח"ו...

עוד למדנו מדברי האוה"ח הק' עד כמה יש לו לאדם
לשמור עצמו לשהות במקומות השמורים מכל
כיעור, ולא יהלך במקומות המסוכנים לעיניים ולקדושת
היהודי. וכבר כתב ה'ראב"ד' (בעלי הנפש שער הקדושה)

טיולים. כדרך אומרו (יא ה) 'שמו העם' ופירש"י שם,
'אין שייט אלא לשון טיול', וזה סיבת ויחל העם לזנות,
עב"ל. ולמדנו מדבריו הק', כי 'סיבת' החטא ותחילת
הנפילה היתה ממה שיצאו מחוץ למחנה, שלא נוהרו
לשמור על עצמם להיות במקום הקודש, ומאחר ש'יצאו'
הגיעו לאן שהגיעו רח"ל... וללמד בא על חובת עשיית
גדרים וסייגים המרחיקים את האדם מן העבירה, אך

ח. סיפר הרה"צ אב"ד לימינוב שליט"א, כי בשנות ילדותו נזדמן לו לשהות בצילא דמהימנותא עם הרה"ק מסקולען
זי"ע, ובאו והודיעו לאדמו"ר כי הרה"ק מריבניץ זי"ע יבוא היום לבקר בהיכלו. בשמוע האדמו"ר מסקולען כך,
ציווה להזדרז לתפילה מחמת כבודו של האורח הדגול. ואכן עם סיום התפילה הופיע האורח הדגול במלא הדרתו.
אמר לו האדמו"ר מסקולען במתק לשונו, חיים זאנוויל (היות והיו ידידים מנוער ומסתופפים בצל הרה"ק משטפינישט זי"ע על כן
קראו זה לזה בשמו הפרטי) אין לי משהו מיוחד לכבד אותך במאכל או משתה (יתכן שהרה"ק מריבניץ היה שרוי בצום, כפי שנהג
שמים רבות), אבל הכנתי שיר לכבודך, וזאת אוכל לשיר לכבודך, ותיכף ומיד החל לשורר בדבקות עילאית ניגונו הידוע
עה"פ 'זכר דבר לעבדך... זאת נחמת... זדים הליצוני', בדביקות וברשפי קודש שלא מעלמא הדין. ובגמור הסקולענער
לשיר, נענה הרה"ק מריבניץ בלש"ק לייזר זוסיא, האם חברת את הניגון בעצמך, ענה הסקולענער, אכן, ושוב התלהב
והחל לשוררו בנעימה כנגן המנגן ותהי עליו רוח ה', כשעיניו וידיה נישאים מעלה מעלה, 'זאת נחמת... זדים הליצוני...
ומתורתך לא נטית'. ושוב מתמה הריבניצער, אמור לי 'לייזער זוסיא' האתה זה שחברת בעצמך ניגון זה, ונענה
בהן. א"כ שאלו הריבניצער 'לייזער זוסיא', וכי אין לך מה לעשות עם הזמן רק לחבר ניגונים... ביטל הסקולענער
תמיהתו, והשיב: 'חיים זאנוויל' לא הבנת אותי, אינני מחבר 'שירים' הנני מחבר 'פירושים' - זה פירוש על הפסוק,
ושוב החל לנגן בדביקות כבתחילה. ובסיימו, הכריז הריבניצער 'לייזער זוסיא' אתה אומר שאמרת פשט בפסוק, אבל
לא הבנתי את הפשט, שמעתי ניגון ולא הבנתי פשט.

פנה הסקולענער ויאמר אליו: 'חיים זאנוויל', אסביר את פירושי, 'זדים', אלו הרשעים, הליצוני - שעושים ממנו
'ליצנות' ושואלים אותי 'עד מאוד', וכי את השי"ת צריך לעבוד רק באופן של 'עד מאוד', ומדוע הינכם מדקדקים
בכל קוץ וקוץ ולא מתפשרים במאומה, ועיקר מטרתם הוא שעל ידי שאדם יוותר על משהו סופו שיפרוק מעליו
עול תורה ומצוות לגמרי, ועל כך אמר דוד 'מתורתך לא נטית' שהדרך לעל ידה יוכל לשמור על קיום התורה הוא
רק באופן של 'לא נטית'.... בשמוע הריבניצער דיבורים קדושים ונפלאים אלו, הסכים עמו ונענה: אכן 'לייזער זוסיא'
כעת הבנתי פשט.

ט. נוראות אמר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר, שהנה מבואר בגמ' (סנהדרין קו.) כיצד היה החטא
בשיטים האמור בסוף פרשתו, שהעמידו למכור כלי פשתן, וכשנכנס ישראל לתוך האוהל הציעו לו יין של
עמונים, ומובא בגמ' 'ועדיין לא נאסר יין של נכרים', ולאחר ששתה בער בו יצר הרע, ולא לחינם נזכר בגמ' שבאותה
שעה עדיין לא נאסר 'סתם יינם', אלא ללמדנו, כי אם היה כבר נוהג דין זה לא היו שותים ולא היו נופלים לאן
שנפלו... וכל חטאם בא להם רק על ידי שלא העמידו גדר לאיסור.

ובזה פי' מה שאמר בלעם 'לכה ארה לי יעקב' שהוא מלשון 'אורה בתאנים' (כמו בוצר בענבים ומוסק בזיתים), והנה
מצינו בתאנים (פאה א ד, שבת סח.) 'שאיין לקיטתם כאחת' אלא כאו"א בזמנו, וזה שרמז בלעם לבלק, הנך רוצה לעקור
ולנתק את בני ישראל משורש קדושתם, תדע לך שאין לקיטתו כאחת - לא תוכל לנתקו כאחד, בפעם אחת, אלא
תתחיל להורידו מגדר קדושה כאן, ומסייג פלוני לאחמ"כ, ומשם תורידנו מדרגה אחר מדרגה עד לשאול תחתית.
וכבר אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע בלשון הכתוב שבהפטרה (מיכה ו ה) 'מן השטים עד הגלגל', שטים לשון
'שטות', והיינו שמשטות קטנה התגלגלו עד להיכן שנפלו כי עבירה גוררת עבירה.

י. מעשה בבחור אשר נכנס אל הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע והתאונן בפניו שקשה עליו ההליכה ברחוב וביקש עצה
והדרכה, נענה לו ה'לב שמחה' מיניה וביה, אם קשה ללכת אזי באמת אין הולכים... כמי שאומר שאם אינך
יכול לשמור על עצמך אסור לו להכניס עצמך למקום סכנה. ושתק זמן מה והוסיף לאמור שאם בדרך הילוכו

באר הפרשה - פרשת בלק

כסה את עין הארץ' - שמכסים הם את עיניהם מכך התיירא עד מאוד, כי אין ערוך לקדושתם.

ובן פירש הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע במה דכתיב בפרשתן (כד ד) 'נאם שומע אמרי א-ל אשר מחזה ש-ד-י יחזה נופל וגלוי עינים', אפילו אדם גדול ש'שומע אמרי א-ל', ורואה 'מחזה ש-ד-י', אעפ"כ יהא נופל מכל מדריגותיו אם ח"ו יהיה גלוי עינים - שלא ישמור על עיניו.¹

וכבר מצינו כזאת בדברי חז"ל (ויק"ר כד ו) על מה שאמרה האשה השונמית על אלישע 'הנה נא ידעתי כי איש אלוקים קדוש הוא' (מלכים ב' ד כז), ומנין ידעה שהוא קדוש, 'רבי אִיבון אמר מלמד שלא הביט בה מימיו', ומכאן אמרו 'כל מי שגודר עצמו מן הערווה נקרא קדוש', הרי לך, שהכל תלוי בשמירת העיניים, שאם שומר על עיניו נקרא קדוש², ואם לאו...

הראשון לכל הגדרים הוא שמירת עינים דמתוך שעניו שמורים לבו שמור, ומתוך שעניו ולבו שמורים כולו שמור³.

בפרשתן (כב ה), 'הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ'. וביאר הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ד"ה וכסה) כי הנה כל מדרגותיו של האדם ועליותו וירידותו תלויים במידה שהוא שומר את עיניו ממראות אסורות, כי כל העוצם עיניו מראות ברע מתקדש ומתעלה מעלה מעלה, ועל דרך שנאמר (בראשית לח כא) 'איה הקדשה היא בעיניים', 'הקדשה' מלשון קדושה והיא בעיניים 'כי עיקר הקדושה של האדם בשמירת העיניים', ולעומת זאת, המפקיר את עיניו רח"ל יורד עד התהום, ו'היוק ראייה שמיה היוק' (מלשון הגמ' ב"ב ג.) וכמו שנאמר בבלעם 'נופל וגלוי עינים' (כד ד), 'ר"ל זאת הנפילה שלו כי היה גלוי עינים שלא שמר בחי' הראות שלו'. וכאשר ראה בלק את בני ישראל 'והנה

מהרהר הוא בלימוד אזי הראייה אינה ראייה, שמאחר שמוחו 'תפוס' במחשבת הלימוד הרי אין 'רואה' דברים אחרים ולא נקלטים במוחו, ובפרט שמאחר שעסוק בתורה אזי אין ערך אצלו לדברים מאוסים, וכמו שאין יודע כמה 'חתולים' מסתובבים ברחוב, שאינו מביט עליהם כלל כי אין להם שום חשיבות וערך.

עוד אמר הרה"ק, דאיתא מהקדמונים שמי שנכשל רח"ל עצתו היא להיזכר מיד בדבר הלכה לתקן את אשר פגם. ובזה פירש מה שכתב רש"י בסוף פרשתן (כה ז) על מה שנאמר 'וירא פנחס - ראה מעשה ונזכר הלכה', שמאחר שראה מעשה של זמרי וחטא ישראל בשיטים על כן נזכר הלכה.

פעם נתן הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע עצה לבחור ששאל כיצד יוכל לשמור עיניו בהילוכו ברחוב, אמר לו הרבי, לפני צאתך לרחוב תדמה בנפשך כמו שאבדת מטבע של זהב באותה הדרך - מביתך עד מחוז חפצך, וממילא יתורו עיניך כל הדרך אחר המטבע, וכמי שמחפש אחר מטבע שאפילו בטעות לא יגביה עיניו, ותנצל נפשך. יא. בספר 'מחזה עיניים' (דף ג. טור ב) רמז כן בלשון חז"ל (תענית כד.) 'כלה שענייה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה', ומרמז לכל אדם, אם עיניו יפות כלומר, שמורות כהוגן, הרי זה מורה שכל קומתו שלימה ובכל גופו הנו שמור, ולא יהא צריך בדיקה אחריו.

כתב בספר 'חושב מחשבות' (מבעל משנת חסידים) לפרש בלשון הכתוב (דברים כח לד) 'והיית משוגע ממראה עיניך', כי הרי 'אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות' (סוטה ג.), וזהו והיית 'משוגע' שתבוא לידי חטא - ממראה עיניך - ע"י שאינו שומר את עיניו, ורואה מה שאינו צריך לראות.

יב. וכדרך שנופל מכל מדרגותיו הרוחניים כך מפסיד ו'נופל' בעיניים גשמיים שהיו עתידים לבוא עליו. פעם נכנס בחור להרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע וקבל בפניו ש'מקובל' פלוני אמר לו שיש עליו הרבה 'עין הרע', אמר לו הרבי, שמע בני לאשר אפרש לך, איתא בגמרא (ב"מ קז:) 'תשעים ותשעה מתים בעין הרע ואחד בדרך כל הארץ' - פירוש, תשעים ותשעה (מתוך מאה) מתו על דבר אשר לא שמרו על העיניים כראוי...

פעם נכנס חסיד אחד אל הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בפורים, ושאלו הרבי מה מלאכתו, השיב הלה שהוא מלמד את מלאכת הכתיבה לתינוקות של בית רבן, נענה הרה"ק דכתיב במגילת אסתר (ח ה) 'כתבו על היהודים כטוב בעיניכם', כלומר, תלמדו את הילדים שהעיניים יהיו טובות ושמורות...

יג. וכבר אמרו לפרש בדברי בלעם 'אלוקיהם של אלו שונא זימה' (סנהדרין קו.), שלכאורה הוא יתור לשון, והיה לו לומר 'אלוקיהם שונא זימה', מדוע האריך ואמר 'של אלו'. אלא, ביאור הדברים - הרי הוא אלוקיהם, של אלו השונאים את הזימה, כי מי ששונא את התיעוב, אומר הקב"ה אני הוא אלוקיו, וכמו שאיתא ב'ירושלמי' (ברכות א

שכרם בעולם הזה, ומאחר שמדרכם של בני ישראל לעשות תמיד 'גדר מזה וגדר מזה', על כן 'בדין' הוא שלא יוכל לקללם 'כי ברוך הוא'.

בפרשתן (כנ"ו), 'מי מנה עפר יעקב', איתא במדרש (תנ"כ"א, ילקו"ש וכן בבעל הטורים) שתיבת עפר מרמזת על בחורי ישראל, מלשון 'עופר האיילים' (שה"ש ה' יד) שהוא אייל בחור. הוסיף ע"ז ה'ערוך' (ערך עפר) בשם מדרש ילמדנו, שבא הכתוב לשבח את בחורי ישראל העומדים במבחר ימיהם בתוקף יצרם ואעפ"כ הינם שומרים את עצמם מן החטא^ד, מתוך 'יראת שמים' שבלבבם^{טו}, וכל הנהגתם בקדושה^{טז} וטהרה^{יז}.

וקרא לך גודר גדר - שכר המוסיף גדרים והמתרחק מן העבירה בפרשתן (כב כד), 'ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה', ופירש בספר 'חומת אריאל' שתיבת 'במשעול' ראשי תיבות ש'כר מ'צווה ב'האי ע'למא ל'יכא (קידושין לט:), ורומז בזה, שבלעם רצה לקלל את בני ישראל, אך מאחר שידע שלא יוכל להפסידם מ'עולם הבא', על כן בא בטענה שאין לתת להם שכר בעולם הזה כיוון ש'שכר מצווה בהאי עלמא ליכא'. הוסיף על זה ב'ערוגת הבושם' (ד"ה ויעמוד) שעל כן העמידו מן השמים את המלאך בין 'גדרות', לתת בזה 'תשובה' על טענת בלעם - כי אף ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אך עשיית גדרים וסייגים משתלם

ה) אמר הקב"ה - אם אתה נותן לי את לבך ועיניך, הריני יודע שאתה שלי, ומי פתי לא ירצה להיות נמנה על 'אנשיו' של הבורא...

אמנם יש לדעת, שכנגד זה גם היצר הרע יש לו את ה'אנשים שלו', שכך אמרו במדרש (בר"ר כב) אמר ר' אמי אין יצר הרע מהלך לצדדים אלא באמצע פלטיא ובשעה שהוא רואה אדם ממשמש בעיניו מתקן בשערו מתלא בעקביו הוא אומר הדין דילי הוא, מאי טעמא ראית איש 'חכם בעיניו' תקוה לכסיל ממנו (יחם בעיניו' היינו מי שמתחכם עם העינים).

ואמרו בזה מאמר נורא עד מאד, שכביכול, הקב"ה ולהבדיל אלף אלפי הבדלות היצה"ר, שניהם כביכול מחפשים מי הם 'האנשים שלהם'. וע"ז אומר הקב"ה, אתה הנותן לי עיניך וליבך - עוד לפני שעשית שאר מצוות ומעש"ט, עי"ז לבד כבר אנא ידע דאנת דילי. ומאידך, היצרא בישא מחפש את אנשיו, וכשמוצא את המתחכם בעיניו הממשמש ומתקן בשערו וכו' עוד לפני שעבר איזה עבירה או נכשל בחמורות ח"ו כבר מכריזו השטן בעוז: הדין דילי הוא. והדבר נורא למתבונן.

וז"ל ספר חרדים (פס"ו אות קנ"ה), אדם נתן לחברו אלף עבדים במתנה כי מצא חן בעיניו, אח"כ אמר למקבל המתנה תן לי שניים מהם, אם יסרב מליתנם היש בליעל ממנו בעולם... והנה השי"ת נתן רמ"ח איברים לאדם להשתמש בהם, לאחמ"כ שאל לו שניים מהם והם הלב והעינים שנאמר תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצורנה, ועיניך קאי למעלה ולמטה, וכי לא יתנם לו.

יד. בדרך הרמז פירש הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע ('מאורן של ישראל' פורים אות א) בהא דאיתא בגמ' (מגילה טז.) שכאשר הגיע המן להרכיב את מרדכי היהודי ברחוב העיר ראה אותו מלמד הלכות קמיצה, אמר המן 'אתא מלי קומצי קמחא דידיכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי', כי מרדכי חשש שנגמר דינו למיתה על ידי המן, לכן מיהר להנחיל לבני ישראל לדורות עולם את יסוד היהדות, ומה לימד אותם, הלכות קמיצה, שעניינה הוא שהכהן מכניס את כף ידו לתוך הכלי המלא סולת וקומץ משם מלוא קומצו, והוא העולה לזכרון לפני ה', ללמדנו כי מה שאדם 'קומץ' ואינו נראה מבחוץ הוא עיקר הנחת רוח לפני המקום, וזה כלל גדול בכל עבודת השי"ת, כי כשאדם קומץ ועוצם עיניו מראות ברע, ואין איש יודע אלא רק הקב"ה לבדו, או כשקומץ וסוגר את פיו מלדבר ברע ורק השי"ת הוא היודע ועד כמה 'מסירות נפש' השקיע וכמה נתייגע לכבוש את יצרו, באותה שעה עולה 'הקומץ' לנחת רוח לפניו שאמר ונעשה רצונו. ועל כך אמר המן מלי קומצי דידיכו דחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי, כי שבירת היצר בדברים שנפשו של אדם מחמדתם היא זוחה כל שאר קטרוגי היצר.

טו. מעשה היה עם הרב אורי זוהר זצ"ל מגדולי מזכי הרבים אשר קירב אלפים ורבבות מישראל לאביהם שבשמים, שפעם נסע ברכב ועצר ב'רמזור' (רע"ד ליי"ט), בסמוך לו נעמד רכב אחר, ומבעד החלון זעק לעברו - אורי - החזריני בתשובה כל עוד הרמזור לא מתחלף מאדום לירוק (כאותו נכרי שבא לפני שמאי והלא א"ל גירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת), על אתר השיב לו רבי אורי, מדוע אתה עצרת רכבך ונשאתר לעמוד כאן, סע הלאה,

באר הפרשה - פרשת בלק

זאת מי מנה - מי יוכל למנות חשיבותם וגדולתם כרע שכב - נח ההתחזקות כארי וכלביא בכל מצב (ושכרם) של עפר יעקב של בחורי ישראל הכובשים את בפרשתן (כד ט), 'כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו', והנה איתא בנגמ' (ברכות יב:) 'אמר רב יהודה יצרם ומתגברים על תאוות ליבם'.

א"ל האיש, איך אסע, והרי צבעו של הרמזור כעת הוא אדום, א"ל, מה איכפת לך הרחוב ריק, אין כאן נפש חיה, לאיש לא תזיק אם תסע, נו - סע, א"ל האיש, אבל חוששני שמא יגיח לפתע איזה שוטר, ואז אויה לי ואי לנפשי, שהרי הלה יתן לי מיד ממתת ידו - דו"ח עם שלילת רשיון ומאסר... א"ל רבי אורי, מדוע תחשוש חששות שווא, וכי אינך רואה שהרחוב שומם, אין זכר לשוטר וכיו"ב... א"ל האיש, אבל, יש מצלמות (Cameras) שיצלמו אותי ויתגלה קלוני לעין כל ויגיע הדו"ח וכו' לביתי, באותו רגע החליף הרמזור את צבעו לירוק, וכשהשניים פותחים בנסיעה, זעק לעברו רבי אורי, גם עליך ועל מעשיך בכל עת יש מצלמה, מה אתה חושב שהעולם הפקר, עין של מעלה רואה בכל עת את כל אשר אתה עושה...

לאחר שנים רבות, פגש רבי אורי באיש יהודי חרד ושלם, ואמר לו, כבוד הרב, אני ה'בעל תשובה' מאותו רגע כמימריה - תחת הרמזור יעלה הדס.

ולדידן, אף אנו בשימנו על לבנו כי 'עין רואה' וממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ, אף הנעשה בחדרי חדרים... ולדידן, אף אנו בשימנו על לבנו כי 'עין רואה' וממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ, אף הנעשה בחדרי חדרים... בוודאי נתנהג באופן הראוי וכלשון המחבר (א"ח א א) כל שכן כששים האדם אל ליבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר 'אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה', מיד יגיע אליו היראה וההכנעה ופחד ה' ית' וּבְשֵׁתוֹ מִמֶּנּוּ תִּמִּיד.

והנה כאן מצינו 'מידה טובה מרובה', כי אותה קליפה - קליפת עמלק היא המקררת כל דבר שבקדושה מצאה לה מקומה בדרך - אשר קרך בדרך, וזה הדליק את הניצוץ והאש שביהודי החזירו בתשובה - על הדרך, בין רמזור לרמזור. טז. סיפר הרה"ח רבי חונה אדמקר זצ"ל שפעם טייל בעיר תל אביב יחד עם רבו הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע, לפתע עצר ה'אמרי חיים' ודפק במקלו על איזה בית, ואמר לו, לך נא ראה מי הוא הדר בבית זה, הלך רבי חונה לראות, בדרך חזירתו סיפר כי הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע דר שם. נענה ה'אמרי חיים' ואמר 'מה טובו אהלך יעקב' שני פירושים יש לה לתיבת אהל, מלשון אהל ודירה, עוד אפשר לבארו מלשון מור ואהלות - בשמים שיש בהם ריח טוב, וכלשון הכתוב (שם ו) 'כאהלים נטע ה', וכלומר שבית שהוא קדוש הרי עולה ממנו ריח קדושה.

יז. הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (עיי' דבריו בפר' בהעלותך, ד"ה ויעש) מבאר בדברי הגמרא (יומא לג.) 'ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות', והוא מפסיק בין חמשת נרות הראשונים של המנורה לשנים האחרים, כי הז' נרות מכוונים כל אחד כנגד 'מידה' (ספירה) אחת מז' הספירות, ושנים אחרונים מכוונים כנגד 'יסוד מלכות', יסוד - ענין שמירת הקדושה, 'מלכות' ענין האמונה בה' שהוא מלך העולם, ואכן כהקדמה לשני אלו, נצרך האדם ל'דם התמיד' - להקיז דם מעצמו תמיד בכל יום בכל עת ובכל שעה, לעמוד בהם בעוז ותעצמות במסירות נפש, רק כך יוכל לקנות ולקיים כראוי את הקדושה והמלכת ה'.

יח. ואין כל מלאך ובריה יכולים לשער גודל השכר שיקבל האדם על כל 'מסירת נפש' בהתגברו על רצונותיו ותאוותיו, וכפי שאמר ה'בית אברהם' זי"ע בשם ה'ספר חרדים' על הפסוק בפרשתן (כג כג) 'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל' שהם מתפלאים איך ברגעא חדא מצליח בשר ודם בעוה"ז להעפיל ולהגיע עד לכסא הכבוד, אך הקב"ה עונה להם - 'א-ל', סוד הוא ביני ובין בני ישראל, כי רק הוא יתב"ש יודע צפונות לב האדם ונסיונותיו, וכמה יגיעה עלה לו להתגבר על טבעו.

ואין הדברים אמורים דייקא בעניין השכר הצפון לעולם הבא, אלא גם בעולם הזה הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו. ומפורש כן בדברי הגר"א (משלי יג ט) בכתוב 'תְּאֵוֶה נְהִיָּה תְּעַרְבַּ לְנַפְשׁוֹ, וז"ל. נהיה הוא לשון נשבר והוא מלשון 'הָהָה עַל הָהָה' וגו' (יחזקאל ז כו), כלומר התאוה כאשר היא נשברת אח"כ היא תערב לנפש אף שבשעה שהייתה תאוותו מתגברת עליו והוא שובר אותה הוא מצטער מ"מ אח"כ היא תערב לנפש ונהנה מזה מאוד. ואמר לשון 'נהיה' כי כאשר האדם שובר תאוותו ורצונו מפני כבוד ה' בכדי לעשות רצונו הקב"ה עושה רצונו, כמו שאמרו (אבות ב ד) בטל רצונך מפני רצונך וכו', ולכן כתיב נהיה כלומר כאשר ישבר תאוותו 'תאוותו נהיה' - שהקב"ה יעשה רצונו.

זהו נפילה ממש רח"ל תוך כמה ענייני אופל וחושך, כדכתיב בירמיה (ג נה) 'נשכבה בַּבְּשָׁתָנוּ שאין יכול לחיות מגודל הבושה שמרד כ"כ נגד רצון קדשו ית"ש, מכל מקום כארי - כמו רגע יוכל להתהפך ולהתגבר על כל החושך, שיהפוך ל'אורה', וכל הזדונות ייפכנו לזכויות כמאמר חז"ל (יומא פ:). וזהו ובלביא מי יקימנו, מה שהוא בבחינת 'מו' - שבמעט אין לו חיות, בחינה זו יקימנו שיהיה לו תקומה ועוד רווח על ידי ההיפוך לטוב. עכ"ל. ולכן הודיעו לנו חז"ל 'ידיעה' זו, כי היא נצרכת לכל אחד מישראל, לדעת ולזכור, להבין ולהשכיל שאין יאוש בעולם כלל, וגם אם הגיע למצב השפל ביותר ששייך רח"ל הרי ברגע אחד יכול להתהפך לטוב י"ט.

בר זבידא, בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, ומפני מה לא קבעו משום טורח צבור, ונתפרש שם בסוגיא טעם הדבר שבקשו לקבעה בקריאת שמע - 'משום דכתיב בה האי קרא כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו'. והקשה הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (ו) שמאחר שלמעשה לא תקנו לקרוא פרשה זו, אם כן לאיזה צורך הובא בגמ' שהיה להם הוה אמינא לקבוע פרשה זו בקריאת שמע, אלא בודאי 'מסתם נחוץ לכל אחד מישראל לידע זאת' ואם כן צריך ביאור מה נפקא מינה יש לנו מידיעה זו.

ומבאר ה'שפתי צדיק' באופן נורא, וז"ל, אף שברע והוא רח"ל יורד ממדרגתו, אף אם שכב -

והדברים מפורשים במהרש"א (קידושין מ.) וז"ל, אבל פירוש הכתוב, שהצדיקים הם עושי דברו של הקב"ה, על ידי כוחם וכבישת יצרם ואז הקב"ה גוזר לשמוע לו בקול דברו, כינוי דברו על הצדיק, דהיינו לשמוע תפילתו ולעשות לו נס להצילו מהמזיקים וכו', ולהצילו משאר כל דבר צרה. עכ"ל.

יט. ולחזק את הלבבות אמר הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א, הנה מצינו בבלעם שאמר בתחילה 'אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה' אלוקי' (כב יח), אכן בסוף הפרשה אמר בלעם 'אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה' (כד יג), ולא אמר ה' אלוקי כבתחילה, ופירש רש"י, 'כאן לא נאמר אלוקי כמו שנאמר בראשונה, לפי שידע שנבאש בהקב"ה ונטרד', וכלומר שבלעם סבר שמאחר שנבאש מהקב"ה שוב אינו אלוקי... כי זו דרכה של הסט"א להתיימש ולסוג אחורנית, לחשוב - אם נתרחקתי מה' בוודאי כבר 'נסתם הגולל' עלי ועל עבודתי, שוב אינו 'אלוקי' ואין דרך לחזור, ומה גרמה לו מחשבה רעה זו - לפרוק עול לגמרי ולהחטיא את ישראל (ושעל כן נהרג אף הוא)... אמנם לא זו דרך הקדושה, אלא בכל מצב אפילו הגרוע ביותר, עדיין ה' הוא 'אלוקי'... וחפץ בקרבנותו, ומעולם לא נסגרו השערים... (הובא באוסף מכתבים ח"ב עמ' קפה).

פעם נכנס אל הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע בחור שמחמת סיבות שונות שלחוהו מהישיבה, כראות הבחור שכלתה אליו הרעה בא לפני הרבי וקבל לפניו על שזרקוהו מהישיבה, והודה על האמת שכך וכך עשה, אך הוא מקבל על עצמו לתקן ולשפר את מעשיו מכאן ולהבא, והיה כשמוע הרה"ק את דבריו קרא לאחד המשגיחים, ושאלו מדוע זרקו בחור פלוני מהישיבה, הצטדק המשגיח שאי אפשר להחזיקו בישיבה מפני מעשיו הרעים, נענה הרבי וסיפר לו, שהבחור היה אצלו והבטיח לתקן אורחותיו, ומכאן ואילך ילך אך ורק בדרך הישרה, אולם המשגיח עמד בשלו באמרו, בחור זה כבר הבטיח אלף פעמים שיתקן מעשיו ואינו עומד בדיבורו, והיה כאשר יצאו הדברים מפיו נסער הרה"ק ברוחו, ושאל בזעקה כשהוא מחזיק בזקנו הלבן שירד על פי מידותיו 'הנה נא זקנתי, ובמשך השנים הבטחתי יותר מאלף פעמים לבורא כל עולמים שאתקן מעשי ולא עמדתי בדבורי, ולדברייך אין לי עוד תקנה חס ושלום, חלילה לומר כן, אלא כל עוד שהנשמה באפו של יהודי יש בידו להתחרט על מה שעשה ולהתחיל דף חדש מעתה... כן הוה מעשה בימי קדם, באיש נכבד מתושבי קרית צאנז (שבנתינה) שבערבי פסחים עמל קשה בצרכי ציבור, וכמוהו כן עשתה נוו"ב, משהגיע זמן ליל הסדר אחר שובו לביתו מתפילת מעריב והלל הרגישו שניהם באפיסת הכוחות ממש, ובלית ברירה נכנסו למיטתם להניח ראשם למשך חצי שעה, במחשבה שכעבור מחצית השעה יקומו דשינים ורעננים לעריכת הסדר, לא כן רצה הקב"ה, ושניהם פקחו עיניהם מש'הגיע זמן קריאת שמע של שחרית, ויחרדו שניהם על אשר אירע להם, בצר לו מיהר האיש לביהמ"ד ובטרם תפילת היום פנה אל הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע, וסיפר לו את כל אשר קרהו, ואמר בקול בוכים, רבי קדוש, רבי, מה עושים, לא כזית מצה ולא מרור, לא כורך ולא שולחן עורך, לא הלל ולא נרצה... אמר לו הרבי, מה עושים... הולכים להתפלל... (שכאמור, כבר הגיע זמן תפילת שחרית), והיינו שאף אם אירע נפילה הגדולה ביותר, אין ליהודי אלא להביט מכאן והלאה.

באר הפרשה - פרשת בלק

ואין לתאר ואין לשער עד כמה חביב לפני המקום ב"ה אותה 'התחזקות', כאשר האדם מתגבר ומתחזק ומתחדש ברוח חדשה לשוב לעשות רצון השי"ת

אף לאחר שכבר נפל ונכשל^כ, ואף הקב"ה מתקרב אליו כנגדו ומשפיע עליו שפע של עזר וסיוע ללא גבול

כ. והיינו משום ש'לפום צערא אגרא', דייקא גודל הקושי להתגבר אחרי נפילה הוא שמעלה חן ונחת רוח לפני המקום ב"ה.

וכך כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (דבר בעתו שער ההתחזקות פ"ח) וז"ל, ואיתא במדרש (ויק"ר כז ב) 'עתידה בת קול להיות מפוצצת בראשי ההרים ומכרזת ואומרת מי פעל עם א-ל יבוא ויטול שכרו, והכוונה במה שאמר מי פעל עם קל הוא, כי בעת שהאדם בצער גדול וביסורין, ואף על פי כן הוא מתחזק לעבוד את השי"ת נחשב לו אז כאילו הוא מתחסד עם הקב"ה, וכמו שאמר הכתוב (ירמיה ב ב) 'כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', והיינו שאמר מי פעל עם א-ל היינו שעבודתו להשי"ת בא לו בצער ונחשב לו כאילו פעל עם א-ל, יבוא ויטול שכרו.

כא. וכמו שאמרו לדייק באופן נורא מהא דאיתא במדרש (ויק"ר כג יג) רבי מנשיה בר בריה דרבי יהושע בן לוי אמר, מצינו שכל מי שרואה דבר ערוה ואינו זן עיניו ממנה זוכה ומקבל פני השכינה, שנאמר (ישעיה לג טו) 'ועוצם עיניו מראות ברע', מה כתיב בתריה (שם יז) 'מלך ביפיו תחזינה עיניך', והמדקדק בלשון חז"ל יראה שמדובר במי שכבר רואה דבר ערוה – כבר נכשל בהסתכלות אסורה ח"ו, ואעפ"כ מיד מתגבר להסיח דעת ולעצום עיניו ושוב 'אינו זן ממנה', ומה שכרו 'זוכה ומקבל פני שכינה'...

ובעניין זה פירשו בסוף פרשתן במעשה זמרי, שנאמר (כה ו) 'והמה בוכים פתח אוהל מועד', ובתרגום יהונתן 'ואינון בכיין וקריין שמע', שעל אף הבכיה הגדולה ומרה על הנפילה הגדולה בבנות מואב וחילול השם ע"י זמרי לא נעצרו בבכיה ובשברון לב ורוח אלא קראו שמע להתחזק לקבל עליהם עול מלכות שמים מחדש, ומיד 'ויקם פנחס מתוך העדה', וזכה להיות אליהו המבשר על הגאולה.

כב. מעשה בחסיד אחד ושמו ר' יוסף פאלוך ז"ל, הלה היה מוסר שיעורי תורה בצפון תל אביב – לקרב בנים רחוקים, בשנת תשס"ט הלך רבי יוסף לבית עולמו, בימי ה'שבעה' נכנס יהודי לנחם את בניו האבלים וסיפר להם מעשה נורא שאירע עם אביהם, וכה אמר להם, הנה רבות בשנים היה אביכם מוסר שיעורים בגמרא בצפון תל אביב. פעם אחת בימות החורף כששרר הכפור הגשם בחוצות, יצא אביכם מביתו במסירות נפש למסור את שיעורו על דעת שמא ימצא אפילו יהודי אחד שיקשיב לשיעור והיה זה שכרו. אלא שבהגיעו לבית המדרש לא מצא בה נפש חיה אחת, מה עשה אביכם, יצא לרחובה של עיר וחיפש איזה יהודי שיסכים לבוא לשמוע 'שיעור בגמרא'... (אף ביום בהיר כשהשמש בטהרתה היה זה מן החידוש אם היה מאן דהו ממלהכי רחובות תל אביב מצטרף לשיעור, ק"ו ביום חורף כזה). אביכם עצר את ה'עובר ושב' הראשון, ושאל אותו אולי יואיל להיכנס כאן לביהמ"ד לשמוע שיעור בגמרא, הלה הביט בו מכף רגל ועד ראש כמי ש'נפל מהירח' בזה הרגע, והמשיך בדרכו. כן הווה עם השני ואף השלישי כיו"ב וכו'... עד שאמרו לו בבירור ר' יהודי חבל עליכם ועל זמנכם היקר – עד למחרת תעמדו כאן ואיש מצטרף לשיעורכם לא תמצאו.

אבל, 'אין יאוש בעולם' אצל יהודי כאביכם, על כן פנה ונכנס אל בניין המגורים הראשון שמצא, עלה במדרגות ונקש על דלת הבית הראשונה שמצא, אך אין קול ואין עונה, שוב נקש על הדלת ולא נפתחה, בלית ברירה ירד שוב לרחובה של עיר, שמא עתה יעלה בידו איזה 'קרוב' להקריבו לה' ולתורתו, אך עדיין אין איש שם על לב. משום מה (כנגד כל הגיון וסברא) עלה אביכם שוב ודפק בשנית על אותה הדלת שדפק מלפנים, אלא שבפעם הזאת לא פסק מלדפוק... עד שנפתחה הדלת... לפתע נפתחה הדלת ולמולו קמה וגם ניצבה דמותו של 'עוג מלך הבשן' בדורנו – איש רם ונישא לאורכה ולרחבה, ואף הררי שער כ'הר הכרמל והתבור' יורדים לו מששת צדדיו, ויתחלחל אביכם עד לאימה... מהרה התעשת אביכם ושאל לאותו 'עוג' – אולי יאות כבודו לרדת עמי לביהמ"ד הסמוך לשמוע 'שיעור בגמרא', 'בעל הבית' הביט עליו במבט מאויים, ושאלו בתקיפות 'מי שלחך הנה', אביכם לא התפעל ממנו, וחזר לשאלו באותו הנוסח – אולי יאות כבודו לרדת עמי לביהמ"ד הסמוך לשמוע 'שיעור בגמרא', והלה

טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל, וברש"י, מה טובו אוהליך יעקב בזמן שבית המקדש היה קיים, ומשכנותיך ישראל היינו לאחר החורבן. והקשה הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (אות מו) דלכאורה היה לו לומר להיפך, שהרי כשנקראים 'ישראל' סימן הוא שהם עומדים במדרגה גבוהה, ואילו 'יעקב' מורה על דרגה פחותה יותר, ואם כן היה לו לומר 'אוהליך ישראל' - כי בזמן 'אהלך' שבהמ"ק קיים, נקראים בשם ישראל,

(כג כד) 'הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא' - כי 'לביא' חלוש מ'ארי' שהוא זכר (והלביאה היא נקבה) ומעתה יש לומר כי זה שאינו חזק כ"ב ואעפ"כ קם ומתחזק ב'לביא' אזי מן השמים יוסיפו לו כוחות הרבה עד שיתנשא כ'ארי', שהבא לטהר מסייעין לו (יומא לח:)²².

צא ולמד עד כמה חשובה היא עבודת ה' דייקא מתוך נסיונות וקושי, ממה שנאמר בפרשתן (כד ה) 'מה

משיבו בתקיפות יתר 'מי שלחך הנה'... וכששמע מאביכם אותו נוסח בשלישית תפס אותו בכוח. משכו אל תוך הבית פנימה ונעל את הדלת, ושוב שאלו, אמור לי 'מי שלחך הנה', ואביכם בשלו, אולי תבוא עמי לשיעור בתלמוד. עתה נענה ה'מגודל' הריני נותן לך אורך זמן של שלוש דקות ולא יותר... ויצא מהחדר. משעברו שלוש דקות קיים הלה את הבטחתו ונכנס לחדר, ודרש לדעת מי שלחו הנה.

משלא נענה כרצונו, תפס הלה באביכם והכניסו לאחד מחדרי הבית, ושם... חשכו עיניו... בראותו 'חבל תליה' משתלשל ויורד מתקרת הבית. פחד ורעדה אחזו בו באביכם, כשהוא מלא בחשש איזה משפט זומם הלה לעשות עמו. אז פתח המגודל פיו וסיפר לו, הנה בודד בעולמי אנוכי, מעולם לא נשאתי ואף לא הקמתי בית, עם הורי הסתכסכתי מלפני כארבעים שנה, ומני אז לא דרכה נפש חיה זולתי בזה הבית, מעולם לא התדפק אדם על דלתי ביתי (כי אין 'דריסת רגל' לאוספי צדקה באותו מחוז, ואף לא נהוג אצל ה'שכנים' ללוות לחם או ביצים זה מזה). זה לי תקופה ארוכה שאנכי מהלך בשברון לב ונפש, מיואש אני מכל חיי כי מה שווה אנכי בעולם, וגמרתי אומר שהיום יהיה האות הזה - אאבד עצמי... ו'חסלת פרשת...'. כבר הכנתי את חבל התליה אשר הנך כאן רואה בעיניך, בהגיע שעת 'גמר דין' נעמדתי לצד החבל, ולראשונה בחיי תקפוני מחשבות טובות, ופניתי אל בוראי ואמרתי לו, 'אלוקי השמים והארץ אם אתה קיים הראיני סימן אחד קטן שרצונך בכך שאשאר בין החיים', ומתוך כך עליתי אל חבל התליה וכבר קשרתיו היטב סביב צווארי, באותו רגע שמעתי 'דפיקות' על דלת הבית - לראשונה מזה כארבעים שנה, מכך הבנתי כי אכן הנה הקב"ה שלח לי אות חיים וסימן שרצונו בחיי, בחיפזון ובמהירות הורדתי את החבל מעל צווארי, אלא שעד שירד החבל מעל צווארי וניגשתי לפתוח את הדלת לא מצאתי נפש חיה אצל הדלת. הבנתי מכך שטעות הייתה בידי, ורק דמיוני הטעה בי, א"כ עלי לשוב לחבלי, וכן עשיתי... כאשר היה כפסע ביני לבין המוות, שוב שמעתי דפיקות בדלת, והפעם הם היו חזקות יותר, מיהרתי לשחרר שוב את החבל ההדוק על צווארי, ומשפתחתי את הדלת מצאתיך עומד למולי, ולרוב תדהמתי שאכן 'פנה אל תפילת הערער' ונתקבלה בקשתי, שאלתי אותך מי שלחך כעת הנה... לדעת אם הקב"ה שלחך הנה, כמובן שאביכם קירבו בכל מיני קירוב עד שנהפך ל'בעל תשובה' גמור, הקים בית בישראל והצליח בכל דרכיו... סיים היהודי את דבריו ואמר, התדעו מיהו אותו מגודל שכמעט שם קץ לחיי, הרי אני הוא, זה העומד לפניכם, ועל כל חיי הרוחניים והגשמיים גם יחד הנני חב הכרת הטוב לאביכם המנוח.

הנה מלבד הלימוד ממעשה זה שלעולם אין לאדם להתייאש, ואין יגיעת האדם הולכת לריק, והרי לך, שסוף דבר זכה ר' יוסף להציל בר ישראל ממוות לחיים ולהשיב בן אל אביו שבשמים. אמנם, על הכל, ראינו כאן כי כל יהודי באשר הוא, ואפילו נתרחק כהנה וכנה שאינו מכיר בה' ובתורתו והינו עומד לאבד עצמו לדעת, אם יקרא אל אביו שבשמים הראיני אות חיים ישמע האלוקים לקולו, כמו שענה לאותו יהודי מגודל ושלח לו את ר' יוסף ברגע המכוון ממש, כי אבינו שבשמים חפץ בכל אחד ואחד מבניו אהוביו, ולעולם לא ידח ממנו נידח.

כג. עובדא הוה אצל הגאון מטשעבין זצ"ל שאחד קרא לפניו מאמר חז"ל ואמר בטעות 'פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של בלעם' במקום 'של אולם', כל השומעים מילאו פיהם צחוק ולשוניהם רינה, נענה הרב מטשעבין ואמר שאין זה בדיחותא כלל, כי אצל בלעם כתוב ש'ראה שאין פתחיהם מכוונים', ופי' הרה"ק הר"ר ברוך ממעזבו'ז שבלעם ראה שאין הקב"ה דורש מאיתם כי אם פתח כחודו של מחט, וכנגד זה פותח להם פי כמה וכמה 'כפתחו של אולם', ואז אמר 'מה טובו אוהליך יעקב', ולזה הזכיר הלה את הבטחת הבורא שיפתח לנו פתחים גדולים.

באר הפרשה - פרשת בלק

ונראה בדרך פשוט שהוא מדה כנגד מדה, לפי שהם שמרו את עצמם לבלתי הסתכל כל אחד בפתחו של חברו לראות בעסקיו כדי שלא יכניס בו עין הרע, לזאת מדה כנגד מדה הנני עליהם השי"ת ברחמיו לבל ישלש בהם גם כן עין הרע מבלעם הרשע ימ"ש, עכ"ל. ללמדנו, שכדרך שאדם נוהג כלפי אחרים כך נוהגים עמו מן השמים, וכדברי הגמ' המפורסמים 'כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים'.

וזכר איתא ב'אבות' (ה יט) 'כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו, ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה - מתלמידיו של אברהם אבינו, עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה^כ - מתלמידיו של בלעם הרשע. מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע, תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא וכו', אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנום ויורדין לבאר שחת^כ, ע"כ. ובכל עת, וביתר שאת בפרשה זאת, יש לנו לקנות בנפשנו קנין עולם להיות נמנים על 'תלמידיו

ואילו ב'משכנותיך' היה לו לומר יעקב, כי אחר החורבן הרי אנו בשפל המצב בסתר המדרגה. אלא מבאר ה'שפתי צדיק', כי אכן, כהיום שאין לנו לא מקדש ולא כהן, לא קרבן ולא אישים הננו במדרגה גבוהה יותר, כי עתה מתקבל לנחת רוח כל נדנד עבודת קודש ביתר שאת משהיה אז בבית המקדש. ולא עוד אלא שכל כוונת המשכן היה שיהיה לנו בקל לזכות לבחינת ישראל, ואם כן כהיום שרבו הנסיונות וכל מעט עבודת ה' עולה בקושי רב - הרי אנו בבחינת ישראל ע"י ההתגברות, ואדרבה אותה העבודה שבזמן בית המקדש היא בדרגא פחותה לעומתנו, ובבחי' יעקב כנגד חשיבות העבודה בדורות האחרונים^{כד}.

תלמידיו של אברהם אבינו - בעין טובה ואהבת ישראל וזהירות בכבודם

בפרשתן (כד ב), 'וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלוקים', וברש"י 'ראה שאין פתחיהם מכוונין זה כנגד זה, שלא יציין לתוך אהל חברו, ותהי עליו רוח אלוקים - עלה בליבו שלא יקללם', וביאר הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע בזה"ל,

כד. כה כתב הרה"ק הרי"צ מליובאוויטש זי"ע (ספר המאמרים, קונטרסים א עמ' 106), הבעל שם טוב פירש את הפסוק (תהלים סג ג) 'כן בקודש חזיתך' כך, כן - הלואי, בקודש - בזמן הבית, חזיתך, פירוש הלואי והייתי רואה בזמן הבית אותה דרגה של גילוי אור אלוקי שממשיכים בזמן הגלות, שכן עבודת ה' בזמן הבית הייתה עבודת ה'מוח והלב' שיש בעבודה זו תענוג רב ושמחה (ואין רבותא וחדוש בעבודה כזו), משא"כ בזמן הגלות העבודה היא מתוך קבלת עול ומסירות נפש וכאשר יהודי מוסר נפשו על לימוד התורה וקיום המצוות (ובפרט בזמן הגזירה שמענישים על זה ר"ל) הרי הוא ממשיך אורות גדולים ועצומים הרבה יותר מאשר האורות שנמשכו בזמן הבית.

כה. כה אמר המשגיח הגר"י לוינשטיין זצ"ל בשיחתו בישיבת פוניבז' בלהט אש קודש, אחז"ל באבות כל מי שיש בו ג' דברים הללו מתלמידיו של בלעם הרשע וכו', גילו לנו חז"ל שיכול האדם לשבת בישיבתו של אברהם אבינו ולהיות מתלמידי בלעם הרשע, אם יש בו ג' דברים הללו.

כו. הקשה הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (אבות שם) שהנה המשנה מעמידה את ההבדל בין תלמידיו של אברהם לתלמידיו של בלעם שהרי זה דבר והיפוכו, ומאחר שאצל תלמידי אברהם כתיב שהם אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא אם כן היה צריך לומר שתלמידי בלעם מפסידים כבר בעוה"ז ויורשים גיהנום, ומדוע הזכיר רק שהם יורשים גיהנום ויורדין לבאר שחת שהוא לעולם הבא.

ומבאר, כי אכן, כוונת המשנה שהם יורשים גיהנום בעודם בעוה"ז (מלבד מה שיורדים לבאר שחת בעוה"ב), כי בעלי מידות מושחתות אלו של עין הרע ורוח גבוהה ונפש רחבה הרי חייו אינם חיים, כי לעולם אינם מסתפקים ושמחים במה שיש להם, והם מלאים רוגז ומכאוב על הצלחת אחרים ועל כך שאין יכולים למלא כל תאוותיהם, לעומת זאת, אלו שזכו להיות מתלמידי אברהם אבינו אשריהם בעולם הזה וטוב להם בעולם הבא, חיים הם בעולם הזה בתוך 'גן עדן', כשהם תמיד מלאים שמחה ואושר החיים...

הנה איתא במסכת מנחות (כט:): ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת יצא. ופירש"י שם הרוצה לצאת לתרבות רעה יוצא. הקשה הגר"ח קרייזווירט זצ"ל הלא תרבות רעה היא היא החיים בעוה"ז על כל שלל תענוגותיו הנאותיו, ואיך אמרו על זה שהוא נחשב כיציאה מהעולם הזה - והרי זה ה'כניסה'

באר הפרשה - פרשת בלק

י

א"כ הרי יכולין להיות תלמידו של אברהם אבינו ע"ה, ואאע"ה יהיה לכם רבי, עכ"ל.

נוראות מצינו בפרשתן היאך חס המקום ב"ה על כבוד הבריות, וכמבואר ברש"י (כב לז) שאמר המלאך לבלעם שהורג הוא את האתון 'מפני שדברה והוכיחך ולא יכלת לעמוד בתוכחה וכו', על כן הרגתיה, שלא יאמרו זו היא שסלקה את בלעם בתוכחה ולא יכול להשיב, שחס המקום על כבוד הבריות' (ועין ברש"י שמביא עוד כיו"ב). ומעתה קל וחומר בן בנו של קל וחומר אלף פעמים, אם חס המקום על כבודו של אותו רשע טמא

של אברהם אבינו - בג' מידות הללו, להוסיף באהבת ישראל, לגמול חסד איש עם רעהו מתוך עין טובה ושפלות הרוח. וחלילה לנו מלהיות מתלמידיו של בלעם הרשע להתנשא איש על רעהו, או בעין רעה ושנאה אחד על חברו ח"ו.

זו"ל הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע (לך לך תשל"ח, תשמ"א), הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע אמר חסידים באים הנה ומבקשים להם רבי, והרי אפשר להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, כדאיתא במשנה מתלמידיו של אברהם אבינו ע"ה 'עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה',

לעוה"ז, אלא ביאורו, דהיוצא לתרבות רעה לא רק את העוה"ב איבד, אלא שגם מהעוה"ז יצא, כי גם בו אין לו כלום.... וכלשון קדשו של הגר"א זיע"א באגרתו 'עלים לתרופה', והעולם דומה לשותה מים מלוחים ידמה לו שמרוה וצמא יותר.

כז. בדרך צחות אמר הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע ש'בלק' ר"ת ו'אהבת לרעך כ'מוך, ואם תשאל הרי אין זה מתאים לפי האותיות, תשובתך, כי אכן כשאין חברך מתאים עמך, ובאופן זמן שקשה לו לאדם, יתחזק גם כן ב'ואהבת לרעך כמוך'...

כח. הנה כאשר נתבונן במעשה דפרשתן - הנה בלק ועמו נבהלים כהוגן מבני ישראל העומדים בסמוך לגבולם, והם קוראים לבלעם שיבוא לקללם פעם אחת ושתיים - שרים רבים ונכבדים, וכל טצדקי עשה בלק ב'הלוך ושוב' בכדי להרוג את ישראל כיון שחשש מהם 'עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה', אבל באמת כל זה לא היה אלא פחד שווא שאין בו ממש, שהרי בני ישראל נצטוו מזה עידן ועידנים שלא להילחם עמם - 'אל תצר את מואב'... ובני ישראל לא חשבו עליו כלל, והוא כבר הפך עולמות, והכל בטעות גמורה (הוסיף על כך ת"ח אחד, ומדוע בלעם לא העמיד את בלק על טעותו, מדוע לא אמר לו - אסור להם לריב איתך... כי רצה להרוויח את הכסף והכבוד...) - כיו"ב נדמים אנו בשעה שאנו מדמים כי פלוני רוצה להרע לנו, ומשנהו רוצה להזיק לנו וכיו"ב רבות מ'דמיונות' הגוזלים מאתנו את שלוות הנפש, ומפריעים לנו מלישן בלילה על משכבנו, אף מוציאים אנו על כן ממון רב, והרי אין כאן אלא דמיון בעלמא - על סמך אלו דמיונות וראיות הוכחת שפלוני בא להזיקך...

בדרך צחות מספרים 'מעשה' באחד שנזקק בדחיפות לסכום מעות אשר לא היו בידו, ובדלית ברירה החליט ללכת לידידו לבקש ממנו הלוואה, בדרכו 'נפלה' בליבו מחשבה שמן הסתם לא ירצה הלה להלוות לו אלא ישיב פניו ריקם, אך מיד דחה מחשבה זו, כי מהיכי תיתי שרעהו לא ירצה להיטיב לו, אולם המחשבה הראשונה נקבעה במוחו וניקרה בו כל הדרך כיתושו של טיטוס, עד ש'דמיון' זה נהפך כמציאות ממש, והתרגז עד מאוד, כשהוא אומר לעצמו, הן תמיד השתדלתי בטובתו ומדוע 'רשע' זה משיב רעה תחת טובה, מה פשעי ומה חטאתי, וככה המשיך לילך בדרכו כשכולו 'אש להבה' והוא רותח וזועם על 'נבזותו' של רעהו לשעבר... שאינו עומד לימינו בשעת דחקו, משהגיע לבית רעהו, נקש על הדלת ותיכף משנפתחה זעק בחמתו, איני צריך את הטובות שלך... אל תלווה לי... ואיני חפץ להכירך מיום זה והלאה... וטרק את הדלת בחזקה עד שנשמע הקול ברחוב השני... והלה עומד נדהם ואינו יודע מה הוא שח, ואיזו הלוואה בראשו...

וכן במקרים רבים 'בניין' המריבה והמחלוקת נבנה על 'יסודות' של טעות גמורה ודמיון פורח, אך השטן אינו מוותר על ההזדמנות שנקרתה לפתחו ואינו נותן מנוח וזמן לחשוב על הטעות ולעצור את המחלוקת, וכך מתגוללים רבים מאחינו בני ישראל בצרות וייסורים של המריבות ופירות ביאושיהם מחמת איזה טעות שווא בתחילת הריב. פלוני כועס על רעהו שלא הזמין אותו לנישואי בנו, ובאמת הלה לא התכוון לכך כלל, רק אירעה טעות ברשימותיו או עיכוב במשלוח ההזמנה, והנפגע כבר נכנס לריב ומדנים, וזה משיב לו כגמולו על פי תילי תילים של השערות שמבין מדוע משנהו כועס עליו וכך בונים אנשים תילי תילים של מריבות, הם וב"ב וכל הנלוים עליהם על דברים שלא היו ולא נבראו וגם לא עלתה על ליבם, שנאת חנם כפשוטו...

באר הפרשה - פרשת בלק

ומשוקין כבלעם הרשע, עד כמה עלינו לחוס על כבודו הוהירות שלא לפגוע בכבודו^כ ושלא לצער אותו. ואף של כל איש ישראל באשר הוא, ולהיזהר בתכלית אם הלה רודף אותו ומצער אותו עדיין יעביר על

כט. בספרי קורות הדורות מובא שבעלות האור החיים הק' ממרוקו לארץ הקודש התיישב תחילה בעיר הקודש טבריה, אך לאחר זמן מועט עזב את פני העיר, וסיבת הדבר היה, שפעם אחת ישב לסעודת מצווה יחד עם רבה של טבריה הגה"ק רבי חיים אבולעפיה זי"ע, משהגישו את דברי המאכל לא אבה רבינו לאכול בנמקו שהוא מרגיש ששורה בבית זה רוח הטומאה, וכעבור דקות מספר אכן מצאו שהמשרתת פרחה נשמתה בחדר הסמוך ורבינו הרגיש זאת, אך יחד עם זה הבין שמעתה יעזבו אנשי העיר את רבם וילכו אחריו [מאחר שרק הוא הרגיש את הטומאה ולא ר"ח אבולעפיה], לכן נטל את מטלטליו ושם פעמיו אל עבר ירושלים קרתא דשופריא. וללמדנו עד כמה זהירות נדרשת בענין כבוד הבריות.

אגב דאדכרין שמייה קדישא של האור החיים הק' זי"ע נביא כאן מילין יקירין בסגולת הלימוד בספר האוה"ח הק' לרגל יומא דהילולא קדישא דיליה שיחול ביום חמישי ט"ו תמוז, וכנודע מאז ומקדם שהוא מועיל לכל הענינים, ברוחניות ובגשמיות, בכני חיי ומזוני רויחי, וכן יהי רצון שזכותו הגדולה תעמוד לכל בית ישראל להיושע בכל מילי דמיטב.

ברוח - כשהזכירו בפני הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע בחור שהחל לרדת מדרך הישר ל"ע, היה מורה ללמוד עמו בספר ה'אור החיים' (כל קטע בספר הקדוש, ולא דווקא בענייני מוסר).

מי לנו גדול מהגאון רבי מאיר אריק זצוק"ל שקבע בכל שבוע ללמוד את פירושו של ה'אור החיים' על הפרשה מרישא ועד גמירא, והעיד על עצמו שבפעם הראשונה שגמר ללמוד את דברי ה'אור החיים' מידי שבוע בשבוע הרגיש שנהפך ל'איש אחר' (הובא בהמאיר לעולם עמוד נג).

ב'בני' - סיפר הגה"צ רבי בנימין מנדלזון זצ"ל רבה של קוממיות, שבהלוותו של הגה"צ רבי דוד שפארבער מבראשוב זצ"ל בעל ה'אפרקסתא דעניא', התלווה אל הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע, ובדרך הילוכו סיפר לרבי, שהמנוח לא היו לו רבות בשנים זרע של קיימא, ובצר לו פנה אל רבו הרה"ק ה'אמרי יוסף' מספינקא זי"ע, ויורהו הרה"ק ללמוד איזה קטע מסויים בספה"ק אור החיים כסגולה לזרע של קיימא, ואכן במשך זמן קיים את אשר נצטווה עד שנושע, ובערוב ימיו נאבד מזכרונו איזה קטע ציווהו ה'אמרי יוסף' ללמוד, ואינו מצליח להיזכר. נענה הלב שמחה ואמר, באמת, כל קטע וקטע בספר קדוש זה מסוגל לבנים, אחר של'אור החיים' בעצמו לא היו צאצאים והכניס את כל כח המוליד שלו בספרו זה, על כן מסוגל הספר לפעול בנים עוסקים בתורה ובמצוות (וכע"ז איתא באמרי פנחס מהרה"ק מקאריץ זי"ע).

הגה"צ רבי הלל שלעזינגער זצ"ל ל"ע לא נתברך בפרי בטן זמן רב אחר נישואיו, והלך לדרוש ברופא גדול ומלומד ביותר. אמר לו הרופא, רבי יהודי, כאשר יצמחו עשבים על כף ידי יהיו לך ילדים, כאומר לו התייאש נא, וחבל על הכוחות שהינכם משקיעים בזה, כי תמו כל הסיכויים, רבי הלל לא התמהמה ושם פעמיו מיד אל ציונו של ה'אור החיים' הקדוש אשר בשיפולי הר הזיתים, ושם קיבל על עצמו בדמעות שלישי ללמוד בכל שבוע מספרו הבהיר, וראה זה פלא - כעבור שנה חבק בין זרועותיו את בתו הבכורה, וזכה להקים דור ישרים מבורך בחתנין רבנן אחד מהם היה הגה"צ רבי משה הלבערשטאם זצ"ל חבר הבד"ץ העדה החרדית בעיר הקודש, וכן הגאון הגדול ר' סנדר פריינד זצ"ל והגאון הגדול ר' משה נחום שפירא זצ"ל.

בהיות בתו הרבנית הלבערשטאם כבת תשע פשטה אז בעיה"ק ירושלים מחלת ה'דיפטעריא', מחלה זו רבים חללים הפילה, ובכיתתה עצמה הלכו אז לעולמם ג' מחברותיה, ויהי היום וביקרה הילדה אצל הרופא מסיבת הצטננות, ובבדיקת הרופא הבחין בה סימני ה'דיפטעריא' ל"ע, וגמר בנפשו בלא אומר ודברים להכניסה כך - ללא שום הכנה, אל חדר הניתוח ע"מ לנתחה ולנסות להצילה מלהבה של מגיפה זו. באותו זמן רץ אביה ר' הלל לשיבתו של המהרי"ץ דושינסקיא זצוק"ל להזכירה לפניו לטובה ולברכה (והמהרי"ץ שהיה באמצע מסירת שיעור לתלמידים הפסיק השיעור ואמר תהלים עם תלמידיו - דבר אשר לא עשה מעולם, ורק כאן יצא מגדרו לגדל סכנת חייה ופיקוח נפשה). כן הבטיח ר' הלל שכשיעזור ה' ותקום ממיטת חוליה ותתהלך בחוץ שלא על משענתה, יביא את בתו להדליק נר בביהכ"ס של ה'אור החיים' הק' אשר ניצב ב'עיר העתיקה' (ענין זה של הדלקת הנר בביהכ"ס של ה'אור החיים' הק' היה ידוע בירושלים כסגולה נפלאה לכל הישועות),

וכמו כן ידליק הוא בעצמו נר בכל עש"ק קודם כניסת השבת לטובת נשמת ה'אור החיים' הק'. ואכן, אחר הניתוח קמה הבת ושבה לבריאותה ואיתנה הראשון. פשיטא ואין צריך לומר שקיימו את ההבטחה הנ"ל.

ב'חיי' - ידוע מה שנכתב ב'אמרי פינחס' (שער התורה קל"ג) פעם אחת חלה בנו של הרב ז"ל, וקיבל על עצמו ללמוד בכל יום דף מ'אור החיים' בחומשים הגדולים דק' שקלאב.

מעשה שהיה בשנת תשע"ג, בראש ישיבה חשוב בארץ הקודש, שאיבד את ראייתו, משפנה אל חכמי הרפואה אמרו לו שמאור עיניו כבר לא ישוב אליו לעולמים, ביום ההילולא של האור החיים הקדוש, ביקש מתלמידיו שיעלוהו על הציון הקדוש, ואכן עשה את כל הדרך הקשה מאד (למי שחשכו עיניו בהר הזיתים) עדי הגיעו לציון הקדוש, שם קיבל על עצמו ללמוד בכל יום ויום מהספר הקדוש, ויהי לאחר כמה ימים שב להיבדק בבית החולים, וראה זה פלא, הרופא ראה במוחו שהחלק שבמוח הממונה על הראיה חזר לפעול כראוי, וממילא כדאי לערוך לו ניתוח להחזיר ראייתו, וכך הוה - הלה רואה היום בעיניו... זהו סיפור אחד מני אלפי אלפים.

שמעו נא רבותי למעשה נורא המראה לנו כוחה של 'קבלה' טובה, ובייחוד בזכות שיעור יומי בספר 'אור החיים' הקדוש, כפי ששמענו מבעל המעשה, מה שאירע לפני כמה שנים עם אחיו, אברך חשוב משכמו ומעלה מתמיד מופלא, בחודש תמוז שנת תשע"ט נחלשה ראייתו ל"ע בשתי עיניו באופן נורא מאד, ובעת הלימוד בכולל הוצרך לשבת כשהגמרא צמודה לעיניו, (לאחר זמן גרע מצבו וכבר הוכרח ללמוד עם מגדלת אלקטרונית מיוחדת - עלעקטרישע פארגרעסערונג גלאז, ובשבת בלית ברירה אמר רק תהלים). והחל להתרוצץ מרופא לרופא, הללו גילו שיש לו קטרקט (cataract) בשתי עיניו, אבל חששו מלטפל בזה, כי היה לו גם בצקת (swelling), ולטענתם צריך בירור עמוק לדעת מה זה ומה מקורו. בני המשפחה כולה הזעיקו את כל ה'עסקנים' ואת כל בתי החולים, הן כאן בארה"ק וגם בחו"ל, וכולם 'פה אחד' - האברך חלה במחלה נדירה שאין להם כל דרך לתקן ח"ו, רק זאת יש בידם לפעול שעכ"פ לא יתקלקל יותר, ע"י דיאטות וויטמינים (vitamins) שונים.

ויהי כעבור שנה ביום ט"ו לחודש תמוז תשפ"א יומא דהילולא של ה'אור החיים' הקדוש, ישב אחיו - 'מספר העובדא' בסעודת הילולא לכבוד האור החיים, ונזכר שהיום יום הולדתו של אחיו הנ"ל (אשר גם נקרא בשם 'חיים' כבעל ההילולא), וחשב שבוודאי יהיה לו האור החיים למליץ יושר לרפואה, על כן קיבל על עצמו ללמוד בכל יום בספר אור החיים הקדוש (הלה תיאר באריכות כמה קשיים ומניעות הערים עליהם היצר, אבל) 'סוף דבר' שכל בני המשפחה קיבלו על עצמם מארבעים יום קודם ר"ה ללמוד 'לימוד יומי' בספר אור החיים למשך מ' יום, בגמר המ' יום המשיכו בכך מבלי להציב לעצמם גבול וזמן.

לא עברו יותר מחודשיים (אמצע אלול), ויהי לנס ופלא, בבדיקות הדם החלו לראות שיפור והטבה במצב העיניים, עד שבסוף חודש תשרי הוחלט לערוך הניתוח על הקטרקט בתקווה שיוטב המצב, למרות שבמשך שנתיים חששו מלהחליט על צעד כזה.

ביום י"ד כסלו תשפ"ב (- יומיים אחר יומא דהילולא של הרה"ק הבת עין' זי"ע שבו נתנו 'תיקון' וערכו סעודת הילולא לרפואתו) ישבו עסקני המשפחה עם המנתח בטרם הניתוח, והלה הראה להם 2 צילומים, א. הצילום מלפני חודש וחצי, ב. הצילום שערך עכשיו, בה נראה שהבצקת נעלמה כמעט לגמרי, ויהי לפלא... ואף הרופא הגדול אמר שאינו יכול להסביר פשר הדבר, והראה באצבעו כלפי מעלה...

ואכן בנר ג' דחנוכה ערכו את הניתוח להסיר את הקטרקט, ולמחרת הורידו לו את התחבושת, ונתקיים בו בחוש 'ברוך פוקח עיוורים', אם עד אותו היום לא הועילו לו 'בתי עיניים' (משקפיים) הרי מעכשיו אינו צריך להם...

וראינו בעינינו, איך ש'כל' הרופאים והפרופסורים בארץ הקודש ובחוץ לארץ אומרים פה אחד אין מה לעשות ובמה לעזור לו, לעומתם יש 'אחד יחיד ומיוחד' אשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו. וגם כשהמצב נראה לאחר יאוש הרי אב לנו בשמים ממעל...

ולסימנא מילתא, בדקו ומצאו שהגיעו למניין 130 שיעורים בספר הק' אור החיים (מארבעים יום קודם ר"ה), והוא גימטריא עין, ולכן קיבלו על עצמם ללמוד עוד 130 ימים להודות ולהלל ולזכות לישועת ה' בשלמות גם בעין השנייה. אכן בסוף חודש אדר א', ביום השיעור מספר 212 כמנין 'רואה' (וכמנין 'אורה') הזמינו אותו לניתוח על העין השנייה ובחסידי ד' ליהודים היתה אורה ושמחה, והוא מהלך היום כאחד האדם.

ובמזונו - כה היה מעשה שהייתי עד לו, שנסעו קבוצת אברכים על ציונו הקדוש ביום מן הימים, ושם דיברו אודות הסגולה לקבל ע"ע להגות בספרו הקדוש, שע"ז ניתן לפעול ישועות גדולות ונצורות עד אין חקר, למחרת

באר הפרשה - פרשת בלק

מדותיו ולא יענהו דבר ל' (שהרי אינו גרוע מבלעם שרדף אחר ישראל לקללם ולאברם מן העולם ח'ו ומכל מקום עדיין נוהר המקום שלא יבוא לידי בושה...).
 יה"ר שנזכה לברכות עדי עד, להתקדש בקדושתן של ישראל ובקרוב נזכה לבוא גואל צדק בב"א.

היום התקשר אחד האברכים שהיה שם, וסיפר שהוא 'מוכר ספרים', ולאחרונה נשאר בידו מאות ספרים שלא מצא להם קונים ונגרם לו הפסד ממון רב, ובין הספרים היו גם מאתיים וחמישים ספרי 'אור החיים הקדוש', אתמול בלילה קיבל הלה על עצמו ללמוד בקביעות בספר הקדוש, והיום בבוקרו של יום פנה אליו סוחר ספרים שצריך הוא לספרים רבים, וראשונה הוא נצרך לכמאתיים וחמישים ספרי אור החיים הקדוש הנ"ל.
 גם ידוע לכל סגולת התפילה על ציונו הקדוש - מעשה שהיה לפני כשבועים וחמש שנה לערך, בבית משפחת גריינימאן בעי"ת ווילנא התקיימה אסיפת 'ועד השיבות' בשנת תר"פ לערך, באסיפה זו נכחו גדולי עולם, ביניהם הגאונים הקדושים ה'חפץ חיים', רבי חיים עוזר וה'חזון איש' זכותם יג"ע, לפני עזבו את הבית נכנס ה'חפץ חיים' לחדר המטבח, ושם ישבה נערה מרת ש. גריינימאן וביררה אורז עבור סעודת בני הבית, שאלה החפץ חיים כמה פעמים בוררים את האורז, ותען ותאמר 'י"ב פעמים' לא פחות ולא יותר, משתמה החפץ חיים על ריבוי הבדיקות, נענתה ואמרה שהיות והחזון איש (שהוא קרוב משפחתם) יסב לסעודתו כאן בבית - לכבודו בודקים את האורז י"ב פעמים, נתרגש החפץ חיים, ובירך את הנערה ג' ברכות - אריכות ימים, מתוך צלילות הדעת, ומתוך בריאות העיניים שלא תצטרך ל'בתי עינים' (משקפיים) עד יומה האחרון. (וכן הווה, היא חייתה בעיה"ת בני ברק, עד שהייתה כבת תשעים ושמונה שנה, מתוך 'בריות גופא ונהורא מעליא', בהגיע יומה חשה שלא בטוב נכנסה ל'בית החולים' ובטרם כל בדיקת רופא השיבה נשמתה ליוצרה).

נערה זו יתומה הייתה, ומשהגיעה לפרקה, היה ה'חזון איש' בכבודו ובעצמו ה'שדכן' שלה, ונישאת להגאון ר' מרדכי שרגא פייבל איידלמאן זצ"ל, בתוך אלו השנים עלה ה'חזון איש' לארץ הקודש, ואף בני משפחת איידלמאן עלו לארץ ישראל ונתיישבו לדור בה, כעבור כששה עשר שנים מיום נישואיהם (תש"ד-ה) ועדיין לא זכו לזרע של קיימא, פנתה האשה לביתו של החזון איש, ונכנסה אליו יחד עם הרבנית של החזון איש, לבקש שיפעל עבורה פקידת ישועה ורחמים, החזון איש בירך אותם בזש"ק, אך הם עמדו על כך שהחזון איש 'יבטיח' ולא יסתפק בברכה גרידא. או אז שמט החזון איש את ראשו על השולחן בתוך ידיו, אחר כמה רגעים 'קם', נענה ואמר - אין בידי להבטיחכם, נזדעקה האשה בכאבה כי רב - הרי יתומה הייתי, ומרן הוא ה'שדכן' שלי, שומה עליו ליטול אותי על 'אחריותו'... חזר החזון איש להרכין ראשו, ושוב נענה משקם - מה אעשה ואין בידי להבטיחכם - נצרך עבור זה 'כוחו של גדול', על כן עצה אחת יש לי עבורכם, עלו נא לציונו של ה'אור החיים' הקדוש, ותיוושעו בישועה שלימה, אמרה האשה כי מפחדת היא לעלות בימים האלו ל'הר הזיתים' מאימת הישמעאלים (שהציקו באותה תקופה ליהודים), אמר להם החזון איש 'אין לי עצה אחרת...'

בליל יומא דהילולא רבא - ליל ט"ו תמוז בשעה שתיים לפנות הבוקר עלתה יחד עם א' מבני משפחתה א"ח להגאון ר' ביינוש פינקל ראש ישיבת מיר זצ"ל, שם שפכו לכם כמים שיחוס הבורא עליהם בזכות האי בעל הילולא קדישא ה'אור החיים' הקד'... ואכן, בכ"ה ניסן שלאחריו נולד להם בן למזל"ט, בבית החולים 'שערי צדק', מרוב התרגשות כל עובדי בית החולים - כי בימים ההם עדיין לא היה מציאות כזו שיוולד בן ראשון אחר ט"ז שנה, נפל הילד מידי הרופאים, והיה כמה חדשים בסכנה, עד שנתרפא לאורך ימים ושנות חיים.

ל. ידוע מה שהובא בגמ' (סנהדרין קה:) כל ה'משא ומתן' שהיה לבלעם עם אתונו, שבתחילה שאלו אותו שרי מואב מדוע אינו רוכב על סוס כי אם על אתון, וענה להם בלעם במרמה שאכן תמיד רוכב על סוס אלא שעתה נמצא הוא במרעה על כן היה מוכרח לרכוב על אתון, מיד פתחה האתון את פיה ואמרה הלא אנכי אתונך, הצטדק בלעם ואמר שלוקח אותה לטעון משאות, השיבה האתון אשר רכבת עלי, המשיך בלעם לומר שאין זה אלא באקראי בעלמא, וחזרה האתון לגלות את רמאותו ואמרה מעודך עד היום הזה והמשיכה לגלות 'סודות' ממעשיו, בבזיונות נוראים ועצומים וכמבואר שם בגמ'. ונמצא שאם בלעם היה שותק בתחילה מיד כשאמרה הלא אנכי אתונך הרי לא היתה מגלה קלונו ברבים והיה חוסך מעצמו כל אותם בזיונות, אלא מכיוון שהרגיש שהוא 'מוכרח לומר את המילה האחרונה', על כן שילם בכפל כפליים... וללמדנו כי המעביר על מדותיו ואינו משיב למחרפהו אזי מלבד השכר הטוב שיקבל מן השמים הרי מונע הוא מעצמו הרבה כאב לב...

בא וראה כוחו של המעביר על מידותיו, ושותק למחרפיו ומביישיו, סיפר בעל המעשה 'מלמד דרדקי' בעי"ת מאנסי יצ"ו, לפני כארבע שנים נכנסתי באמצע היום לביהמ"ד פלוני במאנסי, ומצאתי שם יהודי מפורסם (גר צדק) בוכה בדמעות שלישי, נחרדתי ושאלתי, רבינו, לבכיה מה זו עושה, ענה לי האיש, היום יחול ה'בר מצוה' של בני מחמדי, אך דא עקא שלפני כמה שנים נתתי גט שילוחין לנוות ביתי, והיא הלכה פרוחה לה עם כל צאצאינו ל'קריית יואל', ואיננה מנחת לי לבוא ולהשתתף בשמחה הגדולה הנערכת היום, כיצד לא אבכה.

נכמרו רחמי, ואמרתי לו תן לי מס' הסעל' (פלאפון) שלה, אנסה לעורר רחמים על מע"כ שתתן רשותה שתשתתף בשמחה הגדולה, ניסיתי... ולא עלה בידי מאומה, מכיון שכן, נתנו לי משמים עצה ותושייה, שאלתי את האיש, אולי אבקש ממנה שתשלח את הבן הנה על שב"ק הבעל"ט, ונערוך 'קידושא רבא' בראשותך בביהמ"ד שהינך מתפלל בכל שבוע, אורו פני האיש, אכן זו עצה טובה, וב"ה שאת זאת פעלתי אצל אם הילד (עם כמה תנאים, אבל הסכימה), וכן הוה.

לקראת שבת, הכנתי קידושא רבא כפשוטו ומשמעו, ברבורים שליו ודגים, גם דברתי עם ה'שמש' של הביהמ"ד, ספרתי לו את כל דבר המעשה הנ"ל, ואמרתי לו שהנני מכין קידוש גדול, ובערש"ק אביא את הקוגל, הטשאלנט וכו' למטבח של ביהמ"ד... אמר לי השמש, להכל הנני מסכים, אבל דע, שכאן אי אפשר לתת טשאלנט בקידוש, שאלתי, מדוע, ענה השמש, כי כי זה משאיר לכלוך עצום ונורא, אמרתי לו, אי משום הא, נו, אביא גוי שינקה, ותראו בהגיעכם לתפילת מנחה וסעודה שלישית שביהמ"ד יהיה נקי יותר מבעת תפילת שחרית. וכך נגמרה שיחתנו. בשבת בבוקר ניגש אלי השמש, ובטענה גדולה שאלני, מדוע הבאת טשאלנט... אמרתי לו, כי מע"כ אמר לי שאין להביא טשאלנט מחמת הלכלוך שזה משאיר, אכן, עשיתי ככל אשר קבלתי על עצמי, הזמנתי גוי שיבוא אחר הקידוש ויצחצח את ביהמ"ד, אמר לי השמש, לא ולא, יש כאן 'תקנה' שאין להביא טשאלנט, אמרתי לו, לא אמרת לי שיש 'תקנה' רק מחמת הלכלוך, ובכלל, מתי נתקנה התקנה, הרי לפני שבוע היה כאן קידוש של פלוני העשיר ונשפך כאן טשאלנט כמים, בשופי ללא כל התנגדות - א"כ, תתקן ה'תקנה' משבוע הבא ואילך. הרי מדובר מגר צדק וכן גרושים מסכנא דמסכנא, רחם נא קהל עדת ישורון.

למעשה בהגיע זמן קידוש - אחרי שבמשך כל התפילה היה ריחו של הטשאלנט נודף לתוכי אפם של המתפללים, נעמד השמש על שערי ביהמ"ד ולא נתן עכור בגבולו אפילו צלחת אחת של טשאלנט (כי מטבח הביהמ"ד בבניין הסמוך), מה עשו הבחורים העובדים במטבח, שלחו קערות רבות דרך החלון (ביהמ"ד בקומת קרקע) לתוכי ביהמ"ד, לעומתם, השמש שראה שאין איש מריב אתו - ופניו אל שערי ביהמ"ד כ'שומר הפתח', הסתובב לרגע ומצא שכל השולחנות מלאים בקערות של טשאלנט, ותעל חמתו השמימה, נטל את אחד הקערות מלא בטשאלנט רותח, ושפכם עלי ועל טליתי הלבנה החדשה... גם רצה לזרקני החוצה, תפס בי וקרע את הבעקיטשע (בגד של שבת) שלי, אך למעשה נשארתי בביהמ"ד - מלוכלך ומבויש. לרגע נבוכתי, אבל מיד תפסתי את עצמי, והחלטתי לשתוק... לא לענות ולא להגיב מאומה. בני הבחור הצעיר החל לבכות, אמרתי לו בני יקירי, הבה נשתוק.

השמחה נחוגה ברוב פאר והדר, עד שכל הקהל שב לביתם, אחר כמה דק' השארתי הטלית (אשר צבעה נעשה חום יותר מלבן) בביהמ"ד ויצאתי בדרכי הביתה, מששבתני הביתה, שאלה אותי נו"ב אודות הקידוש וכו', אמרתי לה, כי ב"ה היה ממש געוואלדיג (נפלא) ולא ספרתי מאומה ממעשה שפיכת הטשאלנט, אך נו"ב ראתה על בני הבחור שפניו אינם כתמול שלשום, ותשאל אותו מה אירע, הוא סיפר לה, והיא החלה להתרגז מאד מאד - ובצדק, אבל אני הקטן הכרזתי בקול, הנה לנו שכן אברך יקר הממתין זה כשבע ומחצה שנים לזכות בזש"ק - הבה נשתוק, לא נדבר מדבר המעשה הלז, וניתן לו את זכות הבזיונות.

ואכן כעבור פחות משנה נולד לו בן זכר, אני הקטן מלמד דרדקי, והיום כעבור כמעט ד' שנים, בא אלי לחיידער שכני אבי עם בנו בן השלוש ל'חייידער פירען' (הכנסה לתלמוד תורה הנהוג בגיל שלש) ללימוד הא"ב.

מעודי לא סיפרתי זאת לשכני, והנני בטוח שהוא מייחס את מעשה הנס בלדת בנו לאיזה ברכה או סגולה שעשה, אבל סהדי במרומים מה הפך את דינו לרחמים, עד שזכה לחבוק את בנו יקירו.

